

Forslag

til

Lov om ændring i lov om landbrugsejendomme.

Fremsat den 15. marts 1962 af *landbrugsministeren*.

I lov nr. 291 af 31. marts 1949 om landbrugsejendomme, således som denne er ændret ved lov nr. 269 af 14. juni 1951, lov nr. 242 af 7. juni 1952 og lov nr. 174 af 7. juni 1958, jfr. lovbekendtgørelse nr. 259 af 8. august 1958, foretages følgende ændringer:

1. § 19, stk. 1, affattes således:

§ 19. Ved udstykning af en landbrugsejendom skal der forblive en bebygget hovedparcel tilbage, hvis mindstestørrelse under hensyn til gennemsnitstaksten for dens jorder fastsættes efter følgende skala:

Gennemsnitstaksten for hovedparcellens jorder	Hovedparcellens mindstestørrelse
75 og derover	15 ha
70 - indtil 75	16 -
65 - — 70	17 -
60 - — 65	18 -
55 - — 60	19 -
50 - — 55	20 -
45 - — 50	21 -
40 - — 45	22 -
35 - — 40	23 -
30 - — 35	24 -
25 - — 30	25 -
20 - — 25	26 -

Ved beregningen af hovedparcellens størrelse kan arealer med takster under 20, søarealer og arealer med skovskyld samt uudsiftede andele i fælleslodder ikke medtages.

2. § 19, stk. 2, 3 og 6 udgår. Stk. 4 og 5 ændres til stk. 2 og 3. I det tidligere stk. 4 ændres ordene: „ved reglerne i 1. og 2. stk.“ til: „i stk. 1.“ og ordene: „hartkorn eller“ udgår.

Landbrugsmin. matr. dir. M. C. j. nr. 610-1962.

3. § 25 affattes således:

§ 25. En landbrugsejendom med et tiliggende, der ikke overstiger $\frac{1}{3}$ af den i § 19, stk. 1, omhandlede mindstestørrelse for hovedparcellen, kan nedlægges, når ejeren overfor landbrugsministeriet fremsætter anmodning herom. Det er dog en betingelse for nedlægningen, at ejendommen eller dens jordtiliggende sammenlægges med en eller flere landbrugsejendomme, hvis landbrugspligtige areal ikke derved bringes op over $\frac{4}{5}$ af mindstestørrelsen for hovedparcellen, og nedlægningen kan nægtes, såfremt landbrugsministeriet efter indhentet erklæring fra vedkommende kommunalbestyrelse og Statens Jordlovsudvalg finder, at ejendommene efter sammenlægningen ikke vil være bekvemt beliggende for samlet drift.

Stk. 2. Når ikke særlige forhold taler derimod, kan landbrugsministeriet meddele tilladelse til nedlægning af en landbrugsejendom, der ikke overstiger den i stk. 1, 1. punktum, angivne størrelse, selv om en ejendom ved supplerung bringes op over $\frac{4}{5}$ af mindstestørrelsen for hovedparcellen, men ikke over hele mindstestørrelsen.

Stk. 3. Landbrugsministeriet kan endvidere efter indhentet erklæring fra vedkommende kommunalbestyrelse og Statens Jordlovsudvalg meddele tilladelse til nedlægning af en landbrugsejendom uanset dennes størrelse, såfremt ejendommen eller dens tiliggende sammenlægges til landbrugsmæssig drift med en eller flere bekvemt beliggende landbrugsejendomme, der ikke herved bringes op over den i § 24 angivne størrelse. Ved afgørelsen af, om en sådan tilladelse bør gives, skal navnlig tages hensyn til, om der

på stedet er brug for tillægsjord til mindre landbrugsejendomme. I så fald kan der som betingelse for tilladelse til nedlægningen stilles krav om ordning af tillægsjordsproblemet, eventuelt således, at der til Statens Jordlovsudvalg afhændes jord til dette formål til den på egnen gældende handelspris. Det bør ved afgørelsen ligeledes tages i betragtning, om sammenlægningen vil være til hinder for gennemførelsen af en hensigtsmæssig jordfordeling.

Stk. 4. Ved noteringen i matriklen af de i stk. 1 og 2, eventuelt tillige de i stk. 3, omhandlede sammenlægninger må foreligge dommerattest om, at adkomst- og panteforhold ikke er til hinder for, at ejendommene sammenlægges på en sådan måde, at de ikke påny kan adskilles uden udstykningsapprobation, jfr. §§ 21 og 23 i lov nr. 111 af 31. marts 1926 om tinglysning.

4. Til § 27, *stk. 2*, føjes som 2. punktum: Landbrugsministeriet kan endvidere, eventuelt efter indhentet erklæring fra Statens Jordlovsudvalg, tillade nedlægning af en

landbrugsejendom, når denne er uegnet til opretholdelse som selvstændigt brug, eller når andre særlige forhold taler derfor.

5. § 27, *stk. 3*, affattes således:

Stk. 3. Landbrugsministeriet kan, eventuelt efter indhentet erklæring fra Statens Jordlovsudvalg, meddele tilladelse til nedlægning af landbrugsejendomme, der erhverves af staten eller af en kommune med henblik på anvendelse til et af de i § 21, stk. 1, punkt b—g, anførte formål. Jorderne skal dog anvendes til landbrugsmæssig drift, indtil de overgår til det pågældende formål, og eventuelle dele af ejendommens jorder, som ikke anvendes til formålet, skal afhændes til forening med bekvemt beliggende landbrugsejendomme. Landbrugsministeriet kan fratage foranstående krav, hvor særlige forhold taler derfor. Tilladelse til nedlægning af landbrugsejendomme til de angivne formål, kan i særlige tilfælde og på tilsvarende betingelser meddeles andre ejere og købere af landbrugsejendomme end staten og kommuner.

Bemærkninger til lovforslaget.

Den 24. februar 1960 nedsatte landbrugsministeriet en landbokommission, der under 15. februar 1962 har afgivet 1. betænkning. Foranstående lovforslag er udarbejdet i overensstemmelse med de retningslinier for ændring af lov om landbrugsejendomme, som er angivet i denne betænkning.

Der har i kommissionen været enighed om, at et stort antal landbrugsejendomme er for små til at skabe eksistensgrundlag for en familie, ligesom der er enighed om, at den særlig i årene efter krigen gennemførte mekanisering og rationalisering inden for landbruget har bevirket, at en familie kan bestride en større driftsenhed end det familiebrug, som hidtil har været betragtet som normalstørrelsen. Der bør derfor skabes mulighed for en forøgelse af sådanne små ejendommers jordtilliggende, selv om der formentlig stadig vil være en vis efterspørgsel efter mindre ejendomme, både fra unge landmænd, som ønsker at begynde selvstændig bedrift og eventuelt ønsker at supplere indtægterne fra landbruget med indtægt fra andre erhverv, og fra ældre landmænd. Ligeledes vil der fra andre jordbrugserhverv end det egentlige landbrugserhverv, således gartneri og

frugtavl, være en vis efterspørgsel efter mindre ejendomme.

Det skønnes imidlertid afgørende, at de regler, der for tiden lægger hindringer i vejen for en frivillig udvikling henimod noget større brugsstørrelser, fjernes, og at der snarest gennem en ændring af landbrugsloven søges tilstræbt en løsning af tillægsjordsproblemet for de mange ejendomme, der efter alles opfattelse er for små til effektivt at udnytte familiens arbejdskraft og at give familien et rimeligt udbytte. Det må derfor anses for hensigtsmæssigt at fremme en udvikling, hvorved sådanne ejendommers tilliggende forøges ved supplerende jorder fra andre mindre ejendomme, som herved nedlægges.

I overensstemmelse hermed foreslås, at der gives adgang for en ejer af en mindre landbrugsejendom til i videre omfang, end det i dag er tilfældet, at få ejendommen nedlagt uden anden betingelse end, at ejendommen eller dens jordtilliggende anvendes som tillægsjord ved, at den sammenlægges med en anden mindre landbrugsejendom, i forhold til hvilken den er bekvemt beliggende for samlet drift.

Foruden adgang til sammenlægning af mindre landbrugsejendomme bør der endvidere gennem ændring af landbrugslovens bestemmelser tilstræbes en friere bevægelighed med hensyn til arealomlægninger mellem landbrugsejendomme. Hvor disse kræver nedlægning af større ejendomme, må nedlægningerne imidlertid gøres afhængig af myndighedernes godkendelse, og at et på stedet værende tillægsjord- eller jordfordelingsspørgsmål søges løst i forbindelse med nedlægningen.

I kommissionen har der tillige været enighed om, at landbrugsejendomme ikke bør kunne udstykkes, uden at der bliver en større hovedparcel tilbage end hidtil, og ved bestemmelsen af disse hovedparcellers størrelse er man gået over til at benytte et nyt boniteringssystem i stedet for det tildels endnu anvendte hartkorn.

De stillede forslag vil medføre ændringer i den nugældende landbrugslovs §§ 19, 25 og 27 og med hensyn til disse ændringer bemærkes følgende:

Til nr. 1 og 2, lovens § 19.

En hovedparcels mindstestørrelse er kriteriet for, hvor stort et jordtilliggende en landbrugsejendom skal beholde i tilfælde af udstykning. Udstykning af en ejendom, der allerede er under denne størrelse, eller af en ejendom, som ved udstykning nedbringes under denne størrelse, kan kun tillades, når der foreligger betingelse for at dispensere fra bestemmelsen i stk. 1.

Efter § 19, stk. 1, i den gældende lov er landbrugsejendommene delt i 4 klasser efter forholdet mellem areal og hartkorn, og for hver af disse klasser er der efter areal og enten hartkorn eller areal i boniteret mål fastsat en mindstestørrelse for hovedparceller. Disse stærkt varierende mindstestørrelser for hovedparceller af de forskellige ejendoms-kategorier er ikke egnet som målestok for ejendommens produktionssevne. Er der efter matrikuleringen sket opdyrkning og kultivering af en ejendoms jorder, svarer dens hartkorn i hvert fald ikke nu til dens produktionssevne. Landbokommissionen har derfor undersøgt, hvilke muligheder der foreligger for en forenkling af disse bestemmelser.

Den nuværende skala for hovedparcellers mindstestørrelse foreslås i overensstemmelse hermed afløst af en udstykningsgrænse, der baseres på jordernes produktionssevne. Landbrugsministeriet nedsatte ved skrivelse af 7. november 1949 en jordboniteringskommission med den opgave at udarbejde vejledende regler for jordboniteringer og at forestå arbejdet med ansættelse af prøvetakster i hver af landets kommuner. På grundlag af teoretiske overvejelser og praktiske undersøgelser har jord-

boniteringskommissionen udarbejdet en boniteringstabel med en takstskala fra 0 til 100. Efter denne tabel er ansat prøvetakster i den overvejende del af landets kommuner, og hvor dette endnu ikke er sket, kan det med kort varsel gennemføres, når det er ønskeligt.

Denne takstskala og de herefter ansatte prøvetakster foreslås med hjemmel i § 19, stk. 2, i lov-bekendtgørelse nr. 258 af 8. august 1958 (udstykningsloven) sat i kraft og benyttet ved jordboniteringer, der lægges til grund ved beregning af hovedparcellers mindstestørrelser.

Ifølge § 19, stk. 2, i den gældende landbrugslov forøges mindstestørrelsen for hovedparcellen af en landbrugsejendom med et procenttillæg, når dens grundbeløb overstiger 32.000 kr. Da den foreslåede ændring af § 19, stk. 1, har øget mindstestørrelserne af hovedparceller til ca. det dobbelte, er det herved forudsat, at stk. 2 udgår.

Som følge af den foreslåede ændring af stk. 1 må stk. 3 og 6 udgå, og da stk. 2 udgår, bliver stk. 4 og 5 herefter stk. 2 og 3, idet der tillige i det tidligere stk. 4 sker enkelte redaktionelle ændringer.

Til nr. 3, lovens § 25.

Efter § 25 i den gældende lov kræves landbrugsministeriets tilladelse til sammenlægning af landbrugsejendomme, og i en skala er fastsat maksimale størrelser i geometrisk mål og grundbeløb for de ved sammenlægning fremkomne ejendomme. Hvis disse grænser overskrides, kan sammenlægning som regel ikke tillades.

Det foreslås nu i stk. 1, at adgang til nedlægning af landbrugsejendomme under 5 ha af bedste jord svarende til 7 ha af middelgod jord skal være i det væsentlige fri, når jorden sammenlægges med ejendomme, som ikke herved kommer op over 12 ha af bedste jord svarende til ca. 17 ha af middelgod jord, og i øvrigt af disse grænser for nedlægning og sammenlægning sættes i forhold til hovedparcellers mindstestørrelse. Som eneste begrænsning er kun foreslået en bestemmelse om, at sammenlægning kan nægtes, såfremt de pågældende ejendomme efter sammenlægningen ikke skønnes at ville være bekvemt beliggende for samlet drift.

I stk. 2 foreslås desuden, at landbrugsministeriet skal kunne give tilladelse til nedlægning af de i stk. 1 omhandlede ejendomme ved sammenlægning med noget større ejendomme, og det er hensigten, at sådan tilladelse skal gives, når ikke særlige forhold taler derimod.

Stk. 3 tilsigter en friere bevægelighed med hensyn til arealomlægninger mellem landbrugsejendomme. Hvor dette eventuelt medfører nedlægning af

F. t. l. om ændr. i l. om landbrugsejendomme.

større ejendomme, må nedlægningerne imidlertid gøres afhængig af myndighedernes godkendelse, og det må i disse tilfælde være en forudsætning for tilladelsen, at et behov for tillægsgjord til mindre ejendomme på stedet eller eventuelle jordfordelings-spørgsmål søges løst i forbindelse med nedlægningen — eventuelt således, at der med Statens Jordlovsudvalg træffes aftale om overtagelse af jord til disse formål. Tillige må det være en forudsætning, at ejendomme, der suppleres, ikke bringes op over den størrelse, der er angivet i landbrugslovens § 24, hvilken paragraf forbliver uændret.

Stk. 4 er med redaktionelle ændringer i overensstemmelse med den tidligere lovs stk. 3, idet man dog har udeladt kravet om, at sammenlagte ejendomme som regel skal ligge i samme kommune, idet dette krav ikke har landbrugsmæssig betydning.

Til nr. 4 og 5, lovens § 27.

Bestemmelserne i stk. 3 i den nugældende lov om, at der kan meddeles tilladelse til, at en landbrugsejendom nedlægges imod, at der af jorder tilhørende samme ejer enten oprettes en ny landbrugs-

ejendom eller afgives areal til supplerer af mindre ejendomme til en af Statens Jordlovsudvalg godkendt pris eller stilles areal til rådighed for jordfonden som regel til en pris svarende til arealets grundværdi, foreslås at udgå, idet de må anses for erstattet af de lømpeligere bestemmelser i § 25, stk. 3.

Derimod foreslås det at opretholde bestemmelsen om, at der kan gives tilladelse til nedlægning af en landbrugsejendom, der er uegnet til opretholdelse som selvstændigt brug, eller når andre særlige forhold taler derfor. Bestemmelsen foreslås indarbejdet i det tidligere stk. 2.

Bestemmelsen i stk. 3 er ny, og der tilsigtes ved denne en noget udvidet adgang for landbrugsministeriet til at give staten og kommuner og i særlige tilfælde private tilladelse til at nedlægge landbrugsejendomme, som erhverves med henblik på ikke-landbrugsformål, f. eks. byggeri og industriel virksomhed. På den anden side skulle bestemmelsen gøre det til en pligt for erhververen at anvende jorderne til landbrugsmæssig drift, indtil de overgår til andet formål, eventuelt at sælge de jorder, som ikke skal anvendes til formålet, til forening med bekvemt beliggende landbrugsejendomme.